

Vabadus, Eesti Vabariik – juba tähistasime selle sünni 84. aastapäeva

21. veebruaril gümnaasiumisse Eesti Vabariigi 84. aastapäevale pühendatud kontsert-aktusele tulnud sauelasi häälestas positiivselt hiljuti valminud aula valgusküllane avarus ja nagu magnetiga tõmbas tulijaid kolme mehe, **Rafael Amose, Kostel Gerndorfi ja Vello Toomiku, näitus "Ajatu aeg"**.

Vabadus on võetud mõõgaga, vabadus on kätte võidetud mõõgaga ja vabadust tuleb kaitsta mõõgaga.

Rafael Amose hobi, austus ja armastus mõõkade vastu oli näituse esimene pilgupüüdja. Samas liikus pilk edasi Kostel Gerndorfi rariteetsetele raamatutele, milles talle meie vabaduse sünnivalude lugu. Kogu näitust sidus ja tihendas Vello Toomiku Eesti rahatähtede ja müntide kogu. 84 aasta jooksul on neid olnud palju ning noorem põlvkond pole neist enamikku näinud.

Aga hoopis vapustavalt mõjus alles kümme aastat tagasi käibel olnud hädaaegade "mänguraha". Karm ellujäämise aja-

lugu vilksatas küll mälust läbi, aga ei masendanud.

Rahvas võttis istet, et tõusta. Meie oma, päris oma Saue poistekoor rivistus lava ette ja kõlas pidulik-pühalikult Eesti hümn. Kõnepulti tulnud volikogu esimees Rafael Amosel oli kerge pidukõnet pidada: on nii palju tehtud asju linna ja linnakodaniku abil ning samas ka nende tarbeks. Koolimaja ja lasteaija juurdeehitused, kõigile nähtav ja järjest paremaks muutuv heakord, korrastatud teed, linnaelanike kodutunde uhkus. Koos linnaelanikega mitmete avantüristlike ja eluvõõraste reformialgete nullimise läbi Saue kui linna püsivuse õigustamine.

Linnapea **Andres Pajula** andis üle teenetemärgid rahva poolt välja valitud ja väarikaks tunnustatud sauelastele, volikogu esimees **Rafael Amosele**, abilinnapea **Mati Uuesoole** ja gümnaasiumi kehalise kasvatuse õpetaja, nooruslik spordidaam **Enla Odamusele**. Kõik teenetemärgi kavalerid said tugeva aplausi osaliseks. Eriline

Vatsed teenetemärgi kavalerid Rafael Amos (vasakul), Enla Odamus ja Mati Uuesoo.

soojus oli määratud aga **Enla Odamusele**, kes südilt lubas oma uute "kavaleridega" pooleliolevat ja eesootavat sporditööd lastega jätkata.

Valitsuse nimel tõi tervitusi ja ütles tunnustavaid sõnu regionaalminister, endine sauelane **Toivo Asmer**.

Vabariigi aastapäevale pühendatud aktusel traditsiooniks muutunud kõrgetasemelist koorimuusikat pakkusid seekord Estonia Seltsi Segakoor ja Saue Poistekoor. Kuulajates tekitas ootuselevust seegi, et koorid asusid esitama Lõuna-Eesti kontsertreisil furoori tekitanud sisuka kava n-ö akadeemilise-mat varianti.

Professionaalsus hingestatud täpsusega oli võluv. Vokaalne täiuslikkus ja humoorikus esinemisel, maitsekas liikumisseade – oma headust tõestasid koorid ka Sauel esinedes. Ja küllap olid lauljad sama rahul kui kuulajad ning tänasid omi dirigente **Elviira Alamaad**,

Heli Jürgensoni, Jorma Sarve, kontsertmeistrit **Gerli Kirikali** ja koormeisterit **Ulvi Kanterit**.

Aplaus. Nii pidulik tunne. Kõrvus helises edasi "Põhja-maa, me sünnimaa". Aastapäeva ja tegijate auks pidulik toost, tükk soolast ja tükk magusat, kohv koorega. Sõbralikud vestlevad grupid. Võis linnapead pintsakunööbist keerata, aukodanikele personaalselt õnne soovida. Mida veel? Ilus ju. Ilus on maa, mida armastame, nagu lauluski oli. Ja küllap seda maadki jõudumööda lastega täidetakse, kui meie kodu ja tulevik kindlustatud on.

Pidulised väljusid tähistavaalusesse õhtusse ja siis hüüdis keegi ruttajaist: "Peab teleka ette jõudma. Meie Saue poiss **Tambet Pikkor** hüppab ju täna olümpial!"

Uus vabaduse aasta oli alanud.

KOIDULA SOOSALU

Endisel Tallinna EPT-lasel Arved Vulpil ja ta abikaasa Martal oli regionaalminister Toivo Asmeriga (vasakul) palju arutamist.

Saue Linnavolikogu 28. istung

21. veebruaril toimus Saue Linnavolikogu 28. istung, kus oli arutusel 7 küsimust.

1. Läbirääkimised kinnistute võõrandamiseks (eestseisuse eelnõu). **Detailplaneeringu kaudu üldplaneeringu muutmine** (linnavalitsuse eelnõu).

Otsustati vastu võtta **otsus nr 125**.

Istungile esitati kaks alternatiivset eelnõu. Läbirääkimiste tulemusena otsustati vastu võtta linnavalitsuse poolt esitatud eelnõu, jättes välja kolmanda punkti, millega ei kinnitatu Kadaka detailplaneeringu läheteülesannet, mis oli lisatud eelnõule (poolt 9, vastu ei ole, erapooletud 3).

2. Saue linna sotsiaaltoetuste määramise ja maksmise kord.

Otsustati vastu võtta **määrus nr 73** (määruse terviktekst leheküljel 3).

Eelnõu oli teisel lugemisel ja esitati volikogu sotsiaal- ja hariduskomisjoni ning õigus- ja kodanikukaitsekomisjoni poolt.

3. Eluruumide kulude piirmäärad toimetulekutoetuse määramiseks.

Eelnõu saadeti teisele lugemisele ja juhtivkomisjoniks määrati volikogu sotsiaal- ja hariduskomisjon.

4. Saue Linnavolikogu 19.06.1997. a määruse nr 13 "Saue linna heakorra- ja avaliku korra eeskirjad" täpsustamine.

Otsustati vastu võtta **määrus nr 74**.

Määrus viib seadusega kooskõlla trahvimõiste. Sõna "miinimumpäevapalk" asendati sõnaga "trahviühik", mis on baassumma, mille suurus on kuuskümmend krooni.

5. Saue Linnavolikogu 16.02.1995. a määruse nr 24 "Tasulised kantseliteenused" kehtetuks tunnistamine.

Otsustati vastu võtta **määrus nr 75**.

Vastavalt avaliku teabe seadusele tunnistati määrus kehtetuks.

6. Revisjonikomisjoni revisjonide aasta-plaani kinnitamine.

Otsustati vastu võtta **otsus nr 126**.

Volikogu revisjonikomisjon kontrollib märtsis Saue linna 2001. a eelarve täitmist,

aprillis linnavalitsuse 1999-2001. a otsuste ja määruste täitmist, mais linnavaraameti 1999-2001. a ja augustis koolihaldusasutuse 2001. a tööd.

7. Informatsioon munitsipaalvara võõrandamisest.

Seoses Saue linna jäätmekava elluviimisega on tekkinud vajadus kaasaja nõuetele vastava jäätmete kogumiskonteinerite platssi rajamiseks. Ühe võimaliku asupaigana rajatisele nähakse ette maa-ala Kasesalu toomispirkonnas. Läbirääkimised ASI Windoor tootmishoonete ümbruses asuva asfaltplatsi võõrandamiseks pole tulemusi andnud. Eeltoodust lähtuvalt otsustas linnavalitsus viia Sooja tn 4 detailplaneeringusse sisse muudatused ja luua seeläbi võimalus praegu Saue Linnavaraameti bilansis oleva asfaltplatsi osaliseks kasutamiseks jäätmekäitlusalana.

• **Kõik volikogu määrused ja otsused on avalikustatud linnakantsleis.**

Saue Linnavalitsuse 4. istung

Linnavalitsuse 4. istung toimus 22. veebruaril ja päevakorras olid järgmised küsimused:

1. AS-ile ESS Eesti tänu avaldamine.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 22**.

• AS-ile ESS Eesti avaldati tänu operatiivse patrullteenuse osutamise eest Saue linnas.

• Operatiivse tegutsemise eest varguse toimepaneku ennetamisel ja varga tabamisel määrati ergutuseks turvatöötaja Hardi Kaljurannale 3000 krooni.

2. Ostueesõigusega erastatud maa eest tasutud müügihinna tagastamine.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 23**.

3. Maa ostueesõigusega erastamine füüsilistele isikutele aadressil Nurmesalu tn 3A, Saue linn.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 24**.

4. Maa ostueesõigusega erastamine füü-

silistele isikutele aadressil Nurmesalu tn 5A, Saue linn.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 25**.

5. Sotsiaaltoetused.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 26**.

Haridus- ja sotsiaalameti eelarvelistest summadest makstakse kohalikku lisatoetust kogusummas 13402 krooni.

6. Hooldaja määramine.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 27**.

7. Hooldaja määramine.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 28**.

8. Erandkorras Saue linna kohalike toetuste maksmine ja soodustingimustel teenuste osutamine.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 29**.

9. Reservfondist raha eraldamine.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 30**.

• Eraldati erastamise reservfondist 14300 krooni linnaarhitektile arvuti-

programmi ostmiseks.

• Eraldati reservfondist 21541 krooni linnavalitsuse I korrusel asuva kabineti väljaehitamiseks. Kabinet ehitati välja selleks, et luua linnaelanikele võimalused kohapeal täita tuludeklaratsioone, sõlmida prügiveolepinguid. Samas pakub ESS Eesti koduvalveteenust, konstaabel võtab vastu linnakodanikke. Ka edaspidi on võimalik ruumi kasutada linnaelanikele teenuste pakkimiseks kohapeal.

10. Raamatupidamise sise-eeskirjade kinnitamine.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 31**.

11. Lisatasu maksmine.

Otsustati vastu võtta **korraldus nr 32**.

• **Kõik linnavalitsuse korraldused ja määrused on avalikustatud linnakantsleis.**

Jäätmete liigiti kogumise võimalustest Saue linnas

Jäätmed on tarbimise pahupool. Igaüks meist tekitab jäätmeid, mis enamjaolt viiakse prügimäele. Ent võiks olla ka teisiti. Traditsioone ja harjumusi muutes saame tekitada vähem jäätmeid ja võtta need toorainena või asjadena uuesti kasutusele. Oskust elada keskkonda säästvalt tuleks pidada oluliseks kodanikuoskuseks.

Jäätmed on inimeste tegevuse silmnähtav ja konkreetne tulemus. Jäätmete vältimise ja taaskasutamise saame soodustada loodusvarade mõistlikku tarbimist. Käit-

luse põhiskeemiks peab kujunema jäätmete sortimine ja taaskasutamine.

Oleme jäätmete liigiti kogumisega Sauele juba mingil määral algust teinud. Mitmetesse kohtadesse on paigaldatud taaskasutatavate jäätmete konteinerid, mis paiknevad alljärgnevalt:

Vanapaber

• Tule tn 6 elamu kõrval

Klaas, tetra, plastik, alumiinium

• Pärnasalu põik 10

• Kütise 3 elamu kõrval

• Vana-Keila mnt ja Kivipõllu tn nurgal
• Tammetõru tn pumbajaama kõrval
• Kiviloo tn ja Sarapiku tn nurgal

Patareid

• Pärnasalu põik 10 hoone küljes

• Kütise 11 hoone kõrval asuva prügimaja küljes

Jäätmeid eraldi kogudes on võimalik prügilatesse ladestata vaid jäätmekoguseid vähendada. Kasutagem siis vähemalt momeendil pakutavaid võimalusi!

INGER URVA
Haldusinspektor

Saue Linnavolikogu määrus nr 73

21. veebruar 2002

Vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse (RT I 1995, 21, 323; 1996, 49, 953; 1997, 35, 538; 77, 1309; 2000, 33, 198; 2001, 85, 509) § 8 p 2, KOKSi (RT I 1999, 82, 755; 2000, 51, 322; 2001, 82,

489) § 22 lg 1 p 5 ja Saue linnas sotsiaaltoetuste väljamaksmise korrastamise eesmärgil ning Saue Linnavalitsuse ettepaneku alusel Saue Linnavolikogu

m ä ä r a b :

1. Kehtestada alljärgnev Saue linna sotsiaaltoetuste määramise ja maksmise kord.
2. 2002. a on Saue linnas elatusmiinimum 1000 krooni inimese kohta.

3. Määruse täielik tekst avaldata ajalehes Saue Sõna.
4. Määrus jõustub 01.03.2002.

RAFAEL AMOS
Volikogu esimees

Saue linna sotsiaaltoetuste määramise ja maksmise kord

1. Kohalik sotsiaaltoetus (edaspidi toetus) on kohaliku omavalitsuse eelarvest makstav ühekordne rahaline toetus üksikisiku või perekonna teatud kulutuste osaliseks või täielikuks katmiseks.
2. Saue linna eelarvest makstakse järgmisi sotsiaaltoetusi:
  - 2.1 toidutoetus;
  - 2.2 koolitarvete toetus;
  - 2.3 laste huvitegevuse, eriklasside ja lastehoiu toetus;
  - 2.4 tervishoiukulude (ravimid, meditsiinilised abivahendid, hambaproteesid, taastusravi jne) toetus
  - 2.5 ettenägematud toetused linnavalitsuse poolt kinnitatud summas;
  - 2.6 ühekordne sünnitoetus linnavalitsuse poolt kehtestatud summas;
  - 2.7 hooldusasutustes vastavalt

- õigusaktidele ja poolte kokkulepetele hoolduskulude;
- 2.8 muud toetused (bussi- ja rongisõidusoodustused jm).
3. Toetust eraldatakse Saue Linnavalikogu 27.01.2000. a määruse nr 12 "Saue linna kohalike toetuste maksmine ja soodustingimustel teenuste osutamine" alusel.
4. Kohalikku toetust makstakse juhul, kui taotleja tulud peale eluasemekulude ja maamaksu katmist normpinna ulatuses iga pereliikme kohta jäävad alla volikogus eelarve vastuvõtmisel kokkulepitud piirmäära (elatusmiinimumi).
5. Toetust saab taotleda Saue Linnavalitsuse haridus- ja sotsiaalametis.
6. Toetus taotlemiseks esitatakse

- 6.1 taotleja avaldus, milles on märgitud toetuse taotlemise põhjus;
- 6.2 sissetulekut tõendavad dokumendid;
- 6.3 Vaegurluse Ekspertiisi Komisjoni otsus (olemasolu korral);
- 6.4 töötü kaart (kui on töötü);
- 6.5 kulutuste tegemist tõestav dokument - maksetšekk, pileet vms.
7. Toetuse määramise kohta teeb ettepaneku linnavalitsusele haridus- ja sotsiaalamet, selgitades eelnevalt üksikasjalikult välja taotleja ja tema perekonna majandusliku ja sotsiaalse olukorra ning toetuse saamise vajaduse.
8. Toetus määratakse ühekordselt ja mitte sagedamini kui kord kuus.
9. Toetus makstakse välja linna-

- valitsuse korralduse alusel. Vähem kui 1000 krooni suuruse toetuste määramise õiguse võib linnavalitsus oma korraldusega delegeerida haridus- ja sotsiaalametile. Toetuste väljamaksmisest, mille summa on üle 5000 krooni, teavitatakse volikogu sotsiaal- ja hariduskomisjoni.
10. Toetused kantakse üle taotleja pangaarvele 5 päeva jooksul.
11. Linnavalitsuse poolt tehtud korraldusega mittenõustumisel on toetust taotlenud isikul õigus kaitsta oma huve vastavalt kehtivatele õigusaktidele.
12. Valeandmete esitamisel nõutakse taotlejale antud toetus seaduslikus korras tagasi.

Näitus "Ajatu aeg"

Eesti Vabariigi 84.aastapäeva auks panid Rafael Amos, Kostel Gerndorf ja Vello Toomik gümnaasiumi ruumesse püsti näituse "Ajatu aeg", kus oli väljas vabadussõjaaegne ja sellest rääkiv kirjandus, esimese vabariigi paberrahad ja teise mündid, väljavõte Balti riikide ordenitest ja teenetemärkidest enne II maailmasõda (1918-40) fotodena ning Eesti Vabariigi ja vabadussõjaga seotud relvad – mõõgad, saablid, täägid.

Kostel Gernorfi valdkonnaks jäi näitusel vabadussõjaaegne kirjandus, mis on bibliofiilide hulgas populaarne, kuid mida ta ei pea enda põhitegevusalaks: "Vabadussõja käsitlevaid teoseid - dokumentaal- ja ilukirjandust, memuaare, - on ilmunud kuskil 250 raamatut. Minul see kogu muidugi täielik ei ole – umbes 100-120 raamatut. Näitusel oli

väljas 30 – arv sõltus sellest, kui palju ruumi oli."

Gerndorfi sõnul oli näitusel haruldasi ja kalleid raamatuid, nagu näiteks Riigi Teataja I trükk, kus on sees Eesti iseseisvusdeklaratsioon, või sõjaministri päevakäsud aastast 1919 ja palju muud.

Vello Toomikust sai kollektsionäär juba 10-aastaselt, kui ta hakkas koguma marke, münte, raamatuid ja postkaarte. Aja möödudes on ta kogusid likvideerinud, müünud ja vahetanud. Näitusel olid Toomiku kogust Eesti esimese vabariigi paberrahad ja teise mündid.

Rafael Amos andis näituse valmimisse oma panuse osaga enda relvakollektsioonist ning fotodega Balti riikide teenetemärkidest ja ordenitest enne II maailmasõda: "Mu väga heal Leedu sõbral on olemas täiskomplekt kõikidest Balti riikide

Näituse korraldajad (vasakult) Vello Toomik, Kostel Gerndorf ja Rafael Amos.

antud ajajärgu teenetemärkidest, kuid siin on vaid osa neist – muidu oleks rida väga pikaks läinud."

"Relvad on otseselt seotud Eesti ja vabadussõjaga. Kaks tääki, üks neist välja kaevatud Lõuna-Eestist, kus olid lahingud. Samuti inglise tääk 1913.aastast – teada on, et selliseid kasutati vabadussõjas. Veel Läti armee

ohvitseri paraadmõök, vene tüüpline saabel, kahe teraga tääk, kaks jaapani vintpüssi tääki ja ameerika rahvuskardi ohvitseri mõök, et näidata, milline see välja näeb," selgitas Amos.

Näitus oli avatud 24.veebruari.

SAUE SÕNA

Saue Huvikeskus alustab tööd

Möödunud aasta detsembris kinnitas Saue Linnavolikogu Saue Huvikeskuse põhimääruse. Reaalne tegevus algab märtsis 2002.

Huvikeskuse tegevuse eesmärk on rahvuskultuuri säilitamine ja edendamine meie linnas ning linnaelanikele vaba aja sisuka veetmise võimaluste loomine spordi, rahvakultuuri ja meelelahutuse vallas.

Huvikeskuse ülesanded on

- rahvapidude, kultuuriürituste ja linna suurürituste korraldamine,
- kultuurilis-meelelahutusliku vaba aja tegevuse korraldamine,
- kultuuriprojektide läbiviimine,
- taidlus- ja huviringide töö korraldamine,
- linna seltside, klubide ja ühingu tegevuse koordineerimine, nõustamine ja toetamine.

Konkursi kaudu on valitud huvikeskuse juhatajaks **Sirje Luberg**, kes töötab aastaid Saue Gümnaasiumi huvijuhina. Kuna väga suur osa linnarahva vaba aja tegevusest toimub koolikompleksis, jääb sinna ka huvikeskuse kontor.

MARGIT OTS

Haridus-ja sotsiaal ameti juhataja

Sirje Luberg: 1994 jäi kõik pooleli

Küsimustele vastab märtsist tegevust alustava huvikeskuse juhataja Sirje Luberg.

Kui oli selge, et huvikeskus tuleb, ja juhataja leidmise konkursi välja kuulutati, kas sa kahtlesid ka enne, kui konkureerisid?

Ei kahelnud. Kui Saue mõis 1994. aastal omanikele tagastati, jäi kõik pooleli. Olin sealt maalt alates mõelnud, et laste ja täiskasvanute huvitegevus peaks olema n-ö ühe mütsi all.

Ja samas arvan praegugi, et võiks olla oma maja. Kool on huvitegevust alati toetanud ja soosinud. Kuid sauelased on aktiivsed ning kool, muusikakool, mitmesugused huviringid ja klubiline tegevus peab kõik ühte kohta ära mahutama.

Gümnaasiumi vanasse saali tuleb raamatukogu ja siin näen huvikeskuse ees seisvat suurimat probleemi – kuidas leida kõikidele ringidele vaba aega ja ruumi. Loomulikult tuleb tegutseda hakata ka laupäeval ja pühapäeval, kuid mure jääb.

Miks huvikeskus üldse moodustati?

Tegutsedamine gümnaasiumi all ja vastavad seadused olid arengule teatud määral takistavad. Huvikeskus annab suuremad võimalused nii laste kui täiskasvanute vaba aja

sisustamiseks, ringide tegevuse edasi arendamiseks.

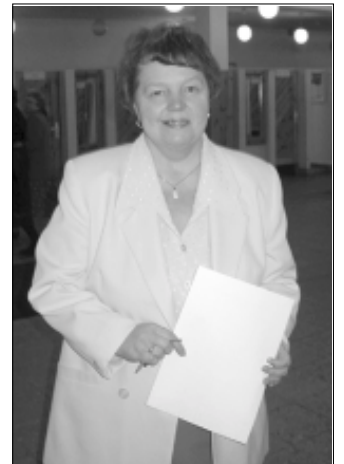
Kui ringide tegevust suvel ei toimu, kavatseme lastele hakata korraldama spordi- ja suvelaagereid. Aastaringiselt mitmesuguseid kontserte, festivale, spordivõistlusi. Märtsist on kõik soovijad oodatud seltskonnatantsu kursustele, tegetsema hakkab täiskasvanuile mõeldud kunstiring.

Vähemalt kord kuus plaanime kokku tulla mitmesuguste Saue klubide, ringide ja seltside esindajatega, et arutada, mida teha paremini, ja vahetada kogemusi.

Kas kõik ringid liikusid gümnaasiumi alt huvikeskuse alla?

Ei. Koolile jäid aineringid, laste rahvatants ja koorid. Huvikeskuse alla kuuluvad 1.märtsist järgmised ringid: näitering, *showgrupp* Lainela, puhkpill, keraamika, nahkehistöö, voolimine, maalimine, poiste puutöö, arvutiring, moekool Must Luik, algklasside pika-päevavõimlemine, poiste ja tüdrukute korvpall, jalgpall, tennis, kergejõustik, orienteerumine, poks, ujumine ja aeroobika lastele. Täiskasvanutele rahvatants ja laulukoor. **Mis kasu on sauelasel huvikeskusest?**

Huvikeskus on kui infokeskus, kust igapäev saab infot Sauele toimuva kohta. Samas on endast teada andma oodatud need, kes on

Sirje Luberg

võimelised ja tahaksid mingit ringi juhtima hakata. Aga ka need, kellele näib, et nende jaoks ei paku huvikeskus midagi, aga soov millegagi tegeleda on olemas. Esimestele püüab huvikeskus leida sobiva aja, et ring saaks tegutseda, teistele ringijuhendaja.

Hea näide on juba olemas. Gümnaasiumis õppiv tütarlaps käivitas aeroobikatrenni, kus käivad eakaaslased.

Infot huvikeskuse tegevuse kohta hakkab saama Saue koduleheküljelt aadressil www.saue.ee, kuulutuste, voldikute ja infolehe kaudu.

SAUE SÕNA

Õnne vanematele, kosumist pisikestele!

15. veebruaril andis Saue linnapea Andres Pajula pidulikult koosviibimisel kätte sünnitunnistused selle aasta esimestele pisikestele sauelastele.

Kutsutud oli seitse peret. Uus ilmakodanik oli ühes peres esimene, kahes peres teine, ühes peres kolmas ja ühes peres neljas laps.

Sündis 3 tüdrukut ja 5 poissi. Taas rõõmustas meid kaksikute sünd, kes seekord olid mõlemad poisid ja selle pere esimesed lapsed. Tüdrukud said nimeks **ANNABEL, KAILI, HEDI** ja poisid **MARKO, KERMO, ARON, KARL OSCAR, MARGO KASPAR**.

Maie Matsiselt
Linnasekretäri asetäitja

Kes neist on Annabel, Kaili, Hedi või hoopis Marko, Kermo, Aron, Karl Oscar, Margo Kaspar?

Elu lasteaia ruumides ei lõpe laste kojuminekuga

Noores ja arenevas noorte perede linnas - nagu Saue - on ja peabki olema palju lapsi. Aga kui neid on palju, siis jäävad olemasolevad ruumid ühel päeval tahes-tahtmata kitsaks.

20.veebbruaril oli linnavalitsuse, linnavalitsuse allasutuste ja linnaelus osalevate seltside esindajatel taas korraks põhjust lasteaeda koguneda, et osaleda kuu algul valminud juurdeehituse pidulikul avamisel, kus traditsioonilise lindi lõikas läbi linnaape **Andres Pajula**.

Päeval eelkõige lasteaialastele ja beebidele mõeldud ruumides tegutsevad õhtuti ka mitmesugused täiskasvanute huviringid ja seltsid.

Rõõmu ruumide avardumise üle tundsid aastaid lasteaias te-

gutsenud kapelli juhendaja **Harald Matvei** ja rahvatantsurühma Saue Kägara juhendaja **Elena Kalbus**.

Muusikakooli direktor **Kristiina Marjamaa** väljendas heameelt selle üle, et mudilastel on nüüd lasteaias laulmise harjutamiseks paremad võimalused ja muusikakooli järelkasv seega kindlustatud.

Noortekeskuse juhataja **Erna Gerndorf** märkis, et lastele uusi tegutsemisvõimalusi luues kasvavad ka uued juhid.

Linnavalitsuse esindajatel jäi üle vaid rõõmustada, et elu lasteaia ruumides ei lõpe laste kojuminekuga.

JEKATERINA TIKERPUU
Linnasekretär

Kapelli juhataja Harald Matvei soovib lasteaiajuhataja Anne Teetammele edu ja veelgi rohkem avarust. Kuulavad Lya Uuvits lasteaiaist (vasakul) ja allakirjutanu.

Kersti Pruul: Laps õpib kõnelema ainult kõneldes

Alates veebruarist töötab ja annab Saue Lasteaia Midri-maa mudilastele logopeedilist abi logopeed Kersti Pruul.

Kersti Pruul on Saue linna elanik. Kerstil on kaks last, kes käivad ka Saue lasteaias. Kersti ise õpib Tartu Ülikoolis viimasel kursusel eripedagoogikat. **Mis näitab, et laps vajab logopeedi abi?**

See oleneb lapse vanusest. Kui on näha, et lapse kõne ei vasta eale, tuleks pöörduda logopeedi poole, kuid terve ja hästiarenenud kuni kaheaastase lapse kohta ei saa tihti peale midagi kindlat öelda. Kindlasti võiks logopeedi poole pöörduda siis, kui lapsel on kogelus. Tähelepanuta ei tohi jätta ka lapse kõnes esinevaid agrammatisme - valesid sõnalõppe. Näiteks mina joosin, pöndend.

Arvestada võiks ka sellega, et nelja-aastaselt lapsel peavad olema omandatud kõik eesti

Kersti Pruul

keelele omased kõnehäälilid. Kuid niinimetatud prantsuse "r" korrigeerimist soovitaks alustada varem.

Mis mulje on jätnud Saue lasteaed, kas meie lapsed vajavad logopeedilist abi?

Jah, olen kõik lasteaiaühmad tänaseks läbi käinud ja esmapilgul jääb mulje, et tööd jagub.

Kuid probleeme ei ole rohkem kui mõnes teises tavalasteaias. Olen varem praktikal olnud Narva-Jõesuu ja Tartu Lasteaias, Keila Taastusravikeskuses ja Keila Laste Polikliinikus.

Kuidas hakkate lasteaias tunde läbi viima?

Abivajajatega teen tunde individuaalselt esmaspäeviti ja neljapäeviti. Vajadusel kaasan ka lapsevanema. Kakskeelsetest peredest pärit lastele on kavas korraldada kõneravi rühmaõppena.

Kas teenust saavad vajadusel lapsed, kes lasteaias ei käi?

Töötan küll Saue lasteaias käivate lastega, kuid nõu võib alati küsima tulla.

Kuidas on olukord sügisel kooli minevate lastega?

Kooliminevaid lapsi kontrollime ja vajadusel saavad nad abi. Keerulisematel juhtudel üritame leida lapse arenguks pari-

ma lahenduse. Näiteks proovime leida sobivama kooli.

Mida peaksid ja saaksid lapsevanemad oma lapse kõnearendamiseks teha?

Lapsega tuleb palju rääkida. Selgitada talle maailmas toimuvaid asju. Vanemad ei tohiks soosida laste valet häädust ja kõnet. Näiteks öelda sõna "käed" asemel "kännud", kuigi see on nii armas.

Lapsevanematel soovitan oma lastele muinasjutte lugeda. Mängige erinevaid rollimänge, kuulake looduse hääli – kõik see arendab lapse kõnet.

Laps õpib kõnelema ainult kõneldes, televiisor, raadio ega arvuti seda ei asenda.

HELI JOON ja ANNELI RITSING
haridus- ja sotsiaalametist

Saue ELO klubi oli tubli

Saue elolaste võistkonnad saavutasid Jõgeval toimunud üle-eestilistel klubisestel korvpallivõistlustel teise koha.

Edukate Laste Organisatsiooni (ELO) aastaplaanis on erinevate koolituste ja seminaride kõrval olemas ka oma spordiprogramm - korvpalliturniir, talimängud, kergejõustiku mitmevõistlus ja suvise Karepa suurlaagri spordivõistlused rendžust duatlonini.

15.-17. veebruaril toimusid ägedad korvpallilahingud Jõgeva Gümnaasiumis ja Jõgeva

Spordihoones Virtus. Võistlustest võttis osa ligi 200 elolast üle vabariigi.

Saue klubil oli välja panna nii poiste kui tüdrukute 8.-9. klassi vanuserühma võistkonnad, kes esinesid väga tublilt ja tulid mõlemad Jõgevalt tagasi II kohaga.

Kiitus teile - **Katrin, Ragne, Kadri ja Kadri, Daana, Anell, Marie Ange, Maris, Veiko, Kristo, Ramon, Relen ja Madis!**

MARGIT ja VALDO
Kuraatorid

▲ Vasakult: Ragne, Daana, Kadri, Kadri, Anell, Marie Ange, Maris. Teiste taga Katrin.

▼ Vasakult: Relen, Ramon, Madis, Veiko, Kristo.

Koolispordi uudised

Saue uues võimlas toimusid 15. jaanuaril EKSLi "Tähelepanu start" võistlused II - IV klassi õpilastele. Edasi pääsesid võistlema Kehra, Nõmme PK ja Saue võistkonnad. Uuesti võisteldakse aprillis.

31. veebruaril mängisid Harjumaa III klasside poeg- ja tütarlaste võistkonnad Saue rahvastepalli. Edukamad olid meie gümnaasiumi tüdrukud, kes saavutasid finaalis V koha Ääsmäe, Kallavere, Kehra ja Loo kooli järel. Tublid olid **Marleen Krii-**

sa, Merke Pilve, Kadi Treiman, Anna - Liisa Tamm, Meidi Pihotalo, Egle Palm, Sandra Kliiman, Marge Nikitin, Maria Põldmäe, Laura Soosalu, Heidi Tõnisson. Poisid pidid leppima alagrupi 3. kohaga. Tublisti mängisid **Silver Mikiver, Tõnu Olmet, Prants Pals** ja teised.

Täna kõiki osalejaid toreda võistlemise eest.

ENLA ODAMUS
Kehalise kasvatuse õpetaja

Kuidas võidelda kevadväsimuse vastu

Kevade tulekul meie organism nagu avaldaks soovi maha raputada pimedate ilmade hingelise mäsanduse ja talvise saastainete kogunemise, tahaks vabaneda väsimusest. Tegelikuses see tähendab soovi aktiivsemalt midagi ette võtta, et tunda ennast jälle paremini. Kevade värskendavat meeleolu tunnetavad lapsed ja isegi noored vasikad, kes kevadel õue sattudes hakkavad kepsutama.

Agam ingem meiegi õue – sagedamini ja pikemaks ajaks jalutama. Tagasi tulles oleme hoopis värskemad, sest elutähtsad organid – aju, süda, maks, neerud – said oma paremaks tööks puhast hapnikku.

Samuti püüdke süüa midagi värskendavat: idutatud nisuteri, mis sisaldavad närve ja kogu organismi tugevdavat B ning C vitamiini; C ja A vitamiinirikast punast magusat paprikat. A, C ja E vitamiin oma antioksüdantsete, rakkusid kaitsvate omadustega aitavad tugevdada meie tervist, kuna ainevahetus paraneb, "värskeneb".

Kibuvitsamarjatee (marju võib eelnevalt peenestada), mustsõstar, kaalikas, ka hapukapsavedelik on väga rikkad C vitamiinist, mis aitavad kergemini üle saada viirushaiguste järgsest väsimusest. Eriti aitab raskest haigusest tingitud kurnatust ületada viinamarjamahl, mida on lisatud kloplitud munale (vaid tervelt kanal!) – 1 kruusi-

täis päevas, kuni tervis kosub, sest mürgid lahkuvad organismist.

Kui olete haige, siis väsimuse ja haigustunnuste vähendamiseks sobib ka paastumine: eelneval ja järgneval päeval taimetoitu süües ning ühel või ka kahel päeval vaid vedelikku tarvitades.

Võib juua kas

- ainult vett 1,5 liitrit päevas
- või ravimtaimede teed
- või ka puuvilja mahla 0,5 liitrit 3 korda päevas (puhabast hästi)
- või juurviljamahla 0,5 liitrit 3 korda päevas (ehitab üles nõrgenenud keha rakke).

Kõige tugevamat toimet aga avaldab taimne puljong, mis koosneb 3 liitrist veest, 1 kg kartulist (kooritud ja tükeldatud), 1 suurest sibulast, porrulaugust ning selleri või peterselli lehest. Seda kõike 1 tunni jooksul emailpotis aeglasel tulel kaane all keetes saame taimse, organismi puhastava toidu, mida tuleb mäluda (vaid vedelikku) koos 3-5 küüslauguküünega (peenestatud on kergem) 0,5 – 1 liitrit 3 korda päevas. Igal päeval pool tundi enne ning ka 2,5 tundi peale sööki joodud 1 klaas vett on kuldse terviseregulina maksev ka sellel ravipäeval.

Tulemuseks on, et keha, hing ja vaim on puhtamad ja värskemad ning rohkem tänulikud oma Loojale, kes kõike head annab!

SILVI MÄND
Arst

Turvalisus algab 35 sendist tunnis

Oma kodu turvalisuse tagamine peaks igale inimesele olema niisama iseenesestmõistetav, kui vee, elektri ja kanalisatsiooni olemasolu. Tegelikult näitab aga, et korteri või maja turvasüsteemile hakatakse mõtlema alles peale esimest sissemurdmiskatset või, mis veel hullem, vargust.

Elamispinna ostmisel, ehitamisel või renoveerimisel tuleks arvestada, et korteri või maja turvalisuse maksumus on ligikaudu 20% selle hinnast ja et turvalisust ei taga mitte üks juhuslikult valitud ja tihti laialt reklaamitud julgestusabinõu, vaid hoolikalt läbimõeldud ja asjatundlikult teostatud turvameetmete kompleks. Ideaalne oleks, kui eramu või korteri turvalisuse küsimused lahendatakse turvafirmade spetsialistide kaasates juba projekteerimise käigus, hiljemalt aga enne sisseviimistlust.

Kodu turvalisus algab korralikult suletavatest akendest, turvalukust ja -uksest, välisvalgustusest ja piirdeaiast, jätkub lihtsamate kodukesksete valvesüsteemidega ning lõpeb turvafirma tehnilises valves olekuga. Kõige tähtsam on aga alati elanike otsus, et nad tahavad end turvata. Just sellest jääb pahahtihti puudu.

Korteriid

Esmane, mida korruselamu turvalisuse tõstmiseks teha saab, on trepikodadele väikese turvaklaasist aknaga metallukse ja fonosüsteemi paigaldamine ning trepikoja, hoovi ja parkla valgustamine. Samas tuleb ka elanikele selgitada, et maja välisukse lukustamine on nende kõigi turvalisuse huvides.

Statistika näitab, et enamus sissemurdmisi korteritesse sooritatakse ukse kaudu. Oma kodule turvaust valides eelistage tuntud firmasid, mis kasutavad ustel kvaliteetlukke.

Tehnilise valve seadmed. Ülal: keskseade, sisesireen, suitsuandur, klaasipurunemisandur. All: sörmistik, magnetkontakt, vilkur, infrapunaandur, välisireen.

Arvestada tuleb, et viimistletud turvauks koos kvaliteetsete lukkude komplektiga maksab orienteeruvalt 5000 krooni. Turvauks ei anna küll 100-protsendilist kaitset, kuid nõuab vargalt suuremat ettevalmistust. Selle lõhkumine on tülikam, vastavate seadmete olemasolu eeldav, rohkem müra tekitavam, võtab kauem aega ja tõenäosus, et keegi sissemurdujaid segab või teolt tabab, on suurem.

Et enda kodu sissemurdujate eest kaitsta, on paljud esimese ja viimase korruse korterite, ka eramute omanikud aknad ja rõdud trellidega varustanud. Enne trellide paigaldamist on soovitatav nõu pidada spetsialistiga ja kindlasti leiate vajadusel ka alternatiivse lahenduse kas aknale kleebitava turvakile või tehnilise valve näol.

Tehniline valve

Müügil on lihtsamaid valvesignalisatsioonide, mille sireen sissemurdmise korral käivitub, nii vargaide peletades ja toimuvast ümbruskonnale märku andes, kuid parimgi valvetechnika võib osutada kasutuks, kui see on lokaalne.

Olemasolevat telefoniliini kasutades saab lasta paigaldada telefonivalijaga valvesignalisatsiooni, mis häiresignaali

kas teie poolt määratud telefonile või turvafirma juhtimiskeskusesse saadab. Eelistada tuleks turvafirma tehnilise valve täiustust, sest kujutlege, mida te teete või kui palju telefonikõnesid peate võtma, kui näitaks teie reisirõõl olles saabub mobiiltelefonile sissemurdmisignaali. Kui aga häireinfo teie kodust saabub turvafirma juhtimiskeskusesse, saadetakse lähim patrullkipaaz viivitamatult häire põhjusi selgitama, teatatakse juhtunust teile või kontaktisikutele, vajadusel kaasatakse politsei ja päästeamet.

Tehnilise valve n-õ stardipaketti, millest standardkorteri piisab, kuulub valvekeskus, sireen, infrapunaandur, suitsuandur, trafo, aku ja magnetkontakt. Kui palju, kas ja milliseid seadmeid lisaks vaja läheb, oskab öelda spetsialist, kui ta on teie korteri üle vaadanud.

Lisaks telefoniliinile võib signaali edastada raadiomodeemi kaudu. Rusikareegel esimese ja viimase korruse korterite puhul on, et infrapunaandur peaks olema igas aknaga ruumis.

Eramud

Kõik see, mis eelpool üldise turvalisuse (kindlalt suletavad turvakilega aknad, turvalukk ja -uksed, välisvalgustus) kohta

on öeldud, kehtib ka eramaja puhul, kuid tehnilise valvesüsteemi teeb keerukamaks ja enim seadmeid nõudvaks see, et eramul on välisukse tavaliselt rohkem kui üks ja enamus akendest paiknevad madalal.

Eramus on soovitatav paigaldada infrapunaandurid kõikidesse akendega ja välisustega ruumidesse (kelder, garaaž jne) ja vähemalt üks suitsuandur igale korrusele. Miinimumvariant on paigaldada infrapunaandur esimese korruse akendega ruumidesse ja neisse, mille juurde on sissetungijal lihtsam pääseda - näiteks rõdul või garaaži katuse kohal paiknev.

Valvesüsteemidest tuleks eramus eelistada tsooniti valvestamist võimaldavaid, sest praktikas on olnud juhtumeid, kus esimesele korrusele murtake sisse ajal, mil pererahvas teisel korrusel rahulikult magab.

Eramu valvesüsteemi on võimalik ühendada ka krundi ja piirdeaia valve ning laternad varustada liikumisanduriga. Samuti tasub uurida videovalve võimalusi.

Vaid 35 senti tunnis

Me küll oleme nõus kulutama 1000 või enam krooni kuus mobiiltelefoni arve tasumiseks, analüüsivõime, kas kõik tehtud kõned olid põhjendatud, kuid samas algab kodu turvalisus turvafirmade poolt pakutavate tehnilise valve standardpakettide puhul 35 sendist tunnis.

Samas ei tohi unustada, et turvafirma valve on riske vähendav tegur, kuid mitte korvav, ja käituda nagu enamikus arenenud riikides on harjumuspärane – panna oma kodu turvafirma valvesse ja kindlustada oma vara.

INDREK LINDSALU
ESS Eesti avalike suhete
direktor

Saue Huvikeskus korraldab Saue Gümnaasiumis

7. märtsil kell 19.00 Gümnaasiumi aulas
Neljapäeva Tantsuõhtu

Sisustame aja tantsuõpetusega

ja muusikaga.

Ootame kõiki huvilisi üksinda ja paari
kaupa, oskusega ja oskuseta.

ÄRA NÜÜD VÕIMALUST MAHA MAGA!

Õpetajad Peeter Masing

Eve Aunver

7. märtsil kell 18.00

alustab ruumis 407

TÄISKASVANUTE KUNSTIRING

Võimalik tegeleda
portselan- ja siidimaaliga,
akvarelli, graafika jm.

Õpetaja Reet Vester

Saue linna laste
lauluvõistlus

Saue laululaps

2002

9. märtsil kell 11.00

eelvoor

15. märtsil kell 18.00

lõppkontsert

10. märtsil kell 11.00

toimub Saue

Gümnaasiumis laste
tantsuvõistlus

Tuult Tiibadesse

Osalevad algajad
tantsulapsed paljudest
Eesti linnadest.

Näha saab ka kõrge
klassiga tantsupaare.
Korraldab tantsuklubi

Pilet lastele 15 krooni
täiskasvanutele 35 krooni

Saue Päevakeskuse märtsikuu tööplan

Huviringid

Esmaspäev	10.00	Naisansambel RUKKILILL	H.Matvei
	14.00	Soome keel	S.Mägi
	18.30	Jooga	A.Bachmann
	20.00	Võimlemine	L.Ainsalu
Teisipäev	7.00	Ujumine	E.Odamus
	14.00	Inglise keel J.Tepandi	
Kolmapäev	10.00	Võimlemine (puuetega inimesed)	E.Kalbus
	17.00	Tantsurühm VOKIRATAS	E.Kalbus
Neljapäev	7.00	Võimlemine	E.Odamus
	13.00	Saksa keel J.Tepandi	
	14.00	Käsitööring SUKAVARRAS	Õ.Väärtnõu
	16.30	Käsitööring LÕNGAKERA	Õ.Väärtnõu
Reede	20.00	Võimlemine	L.Ainsalu
	10.00	Võimlemine (puuetega inimesed)	E.Kalbus

Üritused

2.märts	12.00	Herbalife'i toodete esitus	
6.märts	14.00	Saue – kodune linn. Kohtumine volikogu esimehe Rafael Amosega	
7.märts	15.00	Kevadkontsert Merivälja pansionaadi eakatele	
13.märts	15.00	Vabadusvõitlejate koosolek	
14.märts	15.00	Jää ellu vees! Vetelpäästepäev Saue ujulas	
17.märts	15.00	Videviku kevadkontserdi ühiskülastus. Esineb ansambel Lindpriid	
20.märts	14.00	Vesiravi kasulikkusest.	Dr Silvi Mänd
22.märts	16.00	Pensionäride klubi Tammetõru	
27.märts	14.00	Vesiravi kasulikkusest (vene keeles).	Dr Silvi Mänd

Vajatakse kogemustega
hooldajat vanale naisele
Saue linna (soovitav
meditsiiniliste teadmistega)
alates märtsi lõpust.
Telefon 056 48 1185.

Vajatakse kiiresti hoidjat
8 kuu vanustele
kaksikutele poistele.
Tööaeg 3-4 tundi päevas
2-3 päeval nädalas,
poiste ema on kodune.
Tasu kokkuleppel.
Küsi lisainformatsiooni
telefonil 6 595 270,
051 11 924, KARIN.

Üürime toa noormehele
Saaremaalt
kolmeks päevaks nädalas.
Info telefonil 670 2452
tööpäeviti.

Tasuta konsultatsioon
ning abi
tervise ja kehakaalu
küsimustes.
Telefon (0) 670 9112
õhtuti kella 20.00-22.00.
Mobiiltelefon 056 50 5912.

Saue Sõna

Väljaandja:
Saue Linnavalitsus,
Tule 7, Saue 76505
Telefon: 679 0175,
faks 679 0193
e-mail: riina@saue.ee
Kujundus ja trükk:
AS Spin Press
Tiraaž 1300

Info ja registreerimine tööpäeviti alates kella 12.00
telefonidel 6 596 608, 052 34 339, Sirje Luberg
e-mail sirje.luberg@mail.ee

Inva-abivahendite valmistamise, müümise ja laenutamise tegelevad ettevõtted

AS GADOX Tallinn, Paldiski mnt 68, tel (0) 6 541 436	Käe- ja jalaproteesid, tugiaparaadid, tallatoed.
OÜ INVARU Tallinn, Lasnamäe 8, tel (0) 6 211 920 faks (0) 6 380 878, info@invaru.ee	Invaabi- ja hooldusvahendite müük, laenutus
MEDICAL HULGI AS Tallinn, Ädala 8, tel (0) 6 737 810, faks (0) 6 721 080	WC- ja vannitoalised
EESTI ORTOOSIKESKUSE OÜ Tallinn, Türi 6, tel (0) 6 556 326	Ortoosid, tallatoed, ortopeedilised jalatsid, korsetid, proteesid, konsultatsioonid, taastusravi
OÜ ITAK Tartu, Ringtee 1, tel (07) 362 106 faks (07) 362 107, www.itak.ee	Müüb ja laenutab abivahendeid liikumispuude kompenseerimiseks ning koduseks põetuseks. Kepid, kargud; rulaatorid, "kitsed"; ratastoolid; funktsionaalvoodid; mähkmed; hooldusvahendid; jpm.
EPITAR Tartu, Ringtee 1, tel (07) 382 772	Eesti Pimedate Ühingu ettevõtte
HÄNDIKÄPP IMIDZ AS Tartu, Riia 181/9, tel (07) 471 709, (07) 470 465	Inva-tehniliste abivahendite tootmine, koridori-, tualeti- ja vannitoakäetoed, WC toolid, olmeabivahendid